GOVERNMENT. OF INDIA

NATIONAL LIBRARY, CALCUTT

Class No. OR 891·451

Book No. U368u

N.L.38.

183.c.228

ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ ସଙ୍ଗୀତ

Upendrabhanja Sangita

1921.

ଶ୍ରୀ [illegible] ସର୍କାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା
ପଞ୍ଚମବାର ମୁଦ୍ରିତ ।

PRINTED & PUBLISHED BY SARAT CH. RAY.
AT THE ANGLO-SANSKRIT PRESS,
51, SANKARITOLA
CALCUTTA.
1921

ମୂଲ୍ୟ ଏକଅଣା ମାତ୍ର ।

ସୂଚିପତ୍ର ।

—୦—

ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀପତି ବୃନ୍ଦାବନେ କେଳି ରଚିଲେ ୧
ରଖିଲି ମନ ବିମ୍ବାଧରୀ ଧନ୍ଦରେ ୧
ଆଜ ଦେଖିଲିରେ ନବୀନ ବୟସୀ ବାଳା ୨
ଅହା ମୋ ଲାବଣ୍ୟନିଧି ୨
ବିଧୁମୁଖୀ ଜାଣିବରେ ମୋ ପ୍ରାଣପତି ୩
କେଳିସଦନ ମଣ୍ଡି ବସିଛି ବାଳା ୪
ନ କର ରେ ରାମା ମାନ ୪
ଅହା ମୋ ଜୀବନ ଧନୀ ଜୀବନେ କି ଥିବ ରେ ୫
ଏ ଘୋର ବରଷାକାଳେ ପ୍ର ଯୁବତୀ ରସ ୫
ଆଉ କାହା କର ଧରିବ ସଜନି ଗୋ ୬
ଦୂତୀ କହରୁ ଗୋ ଚତୁର୍ଦ୍ଦେଶୁଙ୍କୁ ସ୍ନେହେକ ୭
କମଳ ଲୋଚନା କହିଛି ମାଳି ୭
ରମଣୀରତନ ମେଘକୁ ଦେଖି ୮
ଖାଣାଢଣା ଲାଗଇ ତୁ ଶୁଣ ଲେ ୮
ମୋ ଶ୍ୟାମା ମନେ କି ପାଇଁଲି ୯
ଜାଣେ ଯେତେ ଭାବେ ୯
ରମଣୀରତନ ଉଦ୍ୟାନରେ ଏକଧନ ୧୦
ମଲ୍ଲିମାଳ ଶ୍ୟାମକୁ ଦେବି ମନ ତୋଷିବି ୧୦
କହ କି କହିବି ବୁଦ୍ଧି ଦିଶୁ ନାହିଁ ୧୧
କାଲି ରଜନୀ ଗୋ ବଞ୍ଚିଲି ମୁଁ ଶ୍ୟାମ ସଙ୍ଗେ ୧୧

ରମଣୀରତନ ବେଦ ଯୁଗ୍ମଗରୁ ବସୁଷୀ ୮
ନୂଅ ନୂଆ ବନା ଦେଲେ ୮
ସ୍ୱପାର ମନା ବଳ ପଗ୍ ଭୋରେ ୧୩
କାଲାମଣି ଗୃହ୍ନ ଉଦ୍ର ଭଣାଲୁ ୧୩
ଘୁଙ୍ଗୁର ବଲେ ପାଉବ ୧୪
ଉପେ ଉଷିବା ଉଷିବ ନିକର ରେ ୧୪
ବିଏ ପଢାଇଲ୍ଲ ବାମ୍ନ ନଟେ ଗୋ ହ ବସଟେ ୧୫
ବନ୍ଦେଣେ ନାସୁକ ଭ୍ଲଲଇ ବସି ୧୫
ବାଲ୍ଲ ବନା ଦବା ବଳଦ ସଜନି ୧୬
ଭରଦ ଗଗନେ ଘୋଷ୍ଟି ୧୬
ବଳବଣମୂଲୁ ମୋ ଗର୍ଦ୍ଦ ଥାଉ ୧୭

ଉପେନ୍ଦ୍ରଭଞ୍ଜ ସଙ୍ଗୀତ

ରାଗ ।—କାମୋଦୀ ତାଳ ଆଡ଼ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀପତି ବୃନ୍ଦାବନେ କେଳି ରଚିଲେ ।

ବୃନ୍ଦାବନ ଶୋଭାକରୁ । ତରୁତଳେ କଳ୍ପତରୁ । ତରୁଣୀରତନ
ତରୁ । ତରଳାକ୍ଷି ମାଇଲେ । ଘୋଷା ।

ସାରଙ୍ଗରବ ଫଳଙ୍କେ । ସାରଙ୍ଗ ପଶିଲ ପଙ୍କେ । ସାରଙ୍ଗମୁଖୀ
ସାରଙ୍ଗ । ସାରଙ୍ଗରେ ମାଇଲେ । ୧ ।

କମଳଦେଳଣେ କମଳ । କମଳେ କମଳ ମାଳ । କମଳମୁଖୀ
କମଳ । କମଳରେ ମାଇଲେ । ୨ ।

କୁଣ୍ଡି ପରେ ହସ୍ତ ଦେଇ । ହରଷେ ମୃଗଲୋଚନୀ । କୁଣ୍ଡିକମ୍ବୁ
ବପୁକଣ୍ଠ । କୁଇ ସେବା ବାଞ୍ଛିଲେ । ୩ ।

ଅଶେଷ ରସରେ ରଚି । ରସାଳ ରସିକା ରସି । ରସଶେଷେ
ରହି ରସେ । ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଣିଲେ । ୪ ।

=+=

ରାଗ । ସୁରଟ ତାଳଏକ ।

ଲଷିଲ ମନ ଧମ୍ମାଧବ ଧନ୍ଦରେ । ପଦ ।
ରମଣୀ ସେ କାହାର, ନୂଅ ଦେଖାଇ ବାହାର ।
ଗତି ମନ୍ଥରେ ଜିତା ହଂସ କଣ୍ଠ ଦରେ । ୧ ।
ରଖାଣିଲି ଢାଟକ, ପଦ୍ମ କାନ୍ତି ଝଟକ ।
ଛବିକି ନିନ୍ଦି ଅଧଂଶୁ ସନ୍ଧ୍ୟ ଦରେ । ୨ ।
ରଦବାସେ ପ୍ରବାଳ, ଝଟକ ମୃଦୁହାସ ।
ପଲ୍ଲବ ଚାରୁ ଅନୁକାରୀ ସନ୍ଧି ଦରେ । ୩ ।

ରଙ୍ଗେ ପ୍ରେମ ଚିହ୍ନିଲ, ଧାତ୍ରିକି ଅପି କୁନ୍ତ ।
ଦେଲୁ ମରମେ ସୁକୁମାରୀ ମାତ୍ର ରେ । ୪ ।
ରହନ୍ତୁ ମୁଁ ସେବାରେ, ଏତେ ଜଣାନ୍ତୁ ବାରେ ।
ସଙ୍ଗତେ ଥିଲେ ଅନୁରାଗ ଚିତ୍ତ ରେ । ୫ ।
ଉପଇନ୍ଦ୍ର କହଇ, ଲଭିବା ଯୋଗ ନାହିଁ ।
ମଲିନ୍ତି ହେଲୁ ହର ଅଙ୍ଗ ଅଙ୍ଗ ରେ । ୬ ।

* * *

ରାଗ ।—ଅଶାବରୀ ଯତି ଆଠତାଳି ।
ଆଜ ଦେଖିଲି ରେ ନବୀନରୂପସୀ ବାଳା ।
ପାଇଥାନ୍ତି ଯେବେ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନୀକି କରିଥାନ୍ତି ଗଳା ମାଳା । ପଦ ।
ଭୁରୁ ଦେଖି ମୋତେ କୁରଙ୍ଗ ନୟନା ତର ତର ହୋଇଗଲା ।
ଜାଣେ କୁମ୍ଭ ଯେଉ ଲେଉଟି ଚାହାନ୍ତେ ମଦନଶର ଦହିଲା । ୧ ।
ସୁନ୍ଦର କନ୍ଦର୍ପ ଦର୍ପଣ ପରାଏ ଝଟକୁ ଥିଲା ତା ମୁଖ ।
ଚାହିଁଲା ମାତ୍ରକେ ଯିବୁ ଗଲା ମୋର ଅଙ୍ଗରୁ ଅନଙ୍ଗ ଦୁଃଖ । ୨ ।
କୋଟି କୋଟି ଶିବ ସେବା କରିଥିବ ଯେ ଥିବ ତାଙ୍କରେ ଧାୟି ।
ବୋଲେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର କଦଳୀକଳନ୍ଦ୍ର, ତା ସଙ୍ଗ ଲଭିବ ସେହି । ୩ ।

* * *

ରାଗ—ଦକ୍ଷିଣକାମୋଦୀ ଆଠତାଳି ।
ଅହା ମୋ ଲାବଣ୍ୟନିଧି । କିପାଇ ବସିଲ ରୁଷିରେ । ପଦ ।
ଶିବ ସେବି ଅନୁକ୍ରମେ, ପାଇଥିଲି ଧନ ଲୋଡେ ।
ଏବେ କେମନ୍ତେ ମୁର୍ଚ୍ଛିବି ଭଡ଼େ ରେ । ୧ ।
ଯେଣିକି ସ୍ପୃହିଲେ ଧନ, ଦେଖେ ତୋ ଚନ୍ଦ୍ରବଦନ ।
ଏବେ କେମନ୍ତେ କହୁଛି ଦିନ ରେ । ୨ ।
ସଖୀ ମୁଁ ଧରୁଛି କର, ଏଥିକୁ ଉପାୟ କର ।
ଏବେ ତୋ ଭର୍ତ୍ତା ମୋ ହୁଦେ ଗାର ରେ । ୩ ।

ଭଣିଲ ମଧୁର ବାଣୀ, ଶୁଣି ତୋଷଇ ରମଣୀ ।
ଗୀତେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଭଣି ଯେ । ୭ ।

ରାଗ । କଲହଂସ କେଦାର ।

ହିମାଂଶୁ ଯାମିନୀରେ ମୋ ପ୍ରାଣ ସଖୀ । ଏକେ ପଲଙ୍କେ ଥିଲୁ ମୋହୋଇଲେ ଶୋଇ ଯେ । କୁସୁମବତୀ ହୋଇ ଅବଗୁଣ୍ଠା । କଳସ ଭେଦି ତଳେ ହୋଇଛୁ ଉଭା ଯେ । ୧ ।

କେତେବେଳେ ଚେତନା ପାଇଲି ମୁଁ ଯେ । ନେଇ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ନାହିଁ ମୋ ଶେଯେ ଯେ । ହେ ଜୀବେଶ୍ୱରି ବୋଲି ଡାକିଲେ ପୁଣି । ଉତ୍ତର ନ କହିଲା ତେବେବେଳହିଁ ବାଣୀ ଯେ । ୨ ।

ପ୍ରଦୀପ ହାତ ଦେଖି କରନ୍ତେ ଲୋଡ଼ା । ତତକ୍ଷଣେ ଯାଇ ଦେଲା ଗବାକ୍ଷମୁଦା । ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ଦିଶିଲା । ବସନାଞ୍ଚଳ ମୁଖେ ଦେଇ ହସିଲା ଯେ । ୩ ।

ଏତେ କପଟ କିମ୍ପା ନିଜ ଦାସକୁ । ବୋଲି ମୁଁ ଯାନ୍ତେ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ ପାଖକୁ ଯେ । ଗବାକ୍ଷୁ କରବୀର କୁସୁମ ଛକି । କାନ୍ଦି ପକାଇ ଦେଲା ଘନଜଘନା ଯେ । ୪ ।

ଦେଖି କାତର ହେଲା ହୃଦୟ ମୋର । ଯେମନ୍ତେ କାଣ୍ଡେ କାଣ୍ଡେ ବିନ୍ଧିଲା ହୁର ଯେ । ଧାତାକୁ ନିନ୍ଦା କଲି ମୂର୍ଚ୍ଛିତ ହୋଇ । ସୁଭଗେ ଏତେ ଦଣ୍ଡ ଦେଲୁ କିପାଇଁ ଯେ । ୫ ।

କହଇ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଏ ଗୀତେ । ହର ପୂଜିବି ମୁହିଁ କାନ୍ତ ଭଳିନ୍ତେ ଯେ । ସେବାରେ ମନାଇବ ପାର୍ବତୀବର । ପ୍ରିୟା ମୋ ପାଶରୁ ନୋହିବ ଅନ୍ତର ଯେ । ୬ ।

ରାଗ ।—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ ଭେଦବାର ଝୁଲ ।

ଦେଖି ସୁନ୍ଦର ମୂର୍ତ୍ତି ବସିଛୁ ବାଳା । କରେ ଘୃଞ୍ଚିକି ବନି କୁସୁମ ମାଳା ଯେ । ତୁ ଦେଖୁଁ ଅଛି ମୁଁ ଯେ ହେଲ ପ୍ରବେଶ । ନୟନାଗ୍ରକୁ ଲଭନ୍ତୁ ପ୍ରେମବାଣେଷ ଯେ । ୧ ।

ବାମେ ଲସନ୍ତ ଡାହିଁ ବାଯକୁ ଗଲା । ବାନ୍ଧବ ପଦେ ଘଟ ଗୃହିଣୀ ହେଲା ଯେ । କର ଯୋଡ଼ି କରୁଛୁ ଅର୍ଦ୍ଧେର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ । ମୁଁ ଘର ତୁମ୍ଭ ଭକ୍ତ ଦାସ ଅଟଇ ଯେ । ୨ ।

ଶୁଣି ସୁମନା ମନେ ଆନନ୍ଦ ହେଲା । ସୁମନମାଳ କଣ୍ଠେ ଲମ୍ବାଇ ଦେଲା ଯେ । ସୁମନ ଶରେ ମାର ଲଗିଲେ ମୁହିଁ । ବାଳୁଣି ବଳକୁ ସେ ହେଲା ଦେଖାଇ ଯେ । ୩ ।

କହେ କୃଷ୍ଣ ନବନାଗରୀବର । ଚିତ୍ତବାଧା ତୁମ୍ଭେ ସ୍ଥିର କର ଯେ । ଆଜ ରଜନୀ ଦେବୀ ନବକାମିନୀ । ମୋ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରୀତିରେ କର ଯାମିନୀ ଯେ । ୪ ।

ଭଣିଲ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଏ ଗୀତେ । ହର ସୁହୃଦ ମୋର ବନ୍ଧୁ ଭମନ୍ତେ ଯେ । ମନାଇ ମାଗିବ ମୁଁ ପାର୍ଥିବ କରି । ଶ୍ରୀମ୍ଭ ପାଶକୁ ମୁଁ ଲୋଡ଼ିବ ଅନ୍ତର ଯେ । ୫ ।

* * *

ରାଗ—ଦକ୍ଷିଣ କାମୋଦୀ ଯତି ।

ନ କର ରେ ସ୍ୱାମୀ ମାନ । କରୁଛୁ କିଳସ୍ତୁ ଯେବେ । କିଣାରେ ନ ପାରେ ମାନ । କଲେ କି ହେବ ସମାନ । ପଦ ।

ତୁ ମୋ ଗଳା ରତ୍ନମାଳା,   କାଳାରେ ନେଣ ଚିଲ୍ଲା
କାମସିନ୍ଧୁରେ ମୋ ଭେଳା,   ନ ବୁଡ଼ା ନବରଙ୍ଗଲା । ୧ ।
ଲଭାଇ ପ୍ରୀତିବଲ୍ଲୀ,   ନ ଛେଦ କ୍ରୋଧସ୍ତ୍ରୀ ଖଣ୍ଡ ।
ବାନ୍ଧିବ ମୁଁ ଚିଣାପଣ୍ଡି,   କିଣିରଖ ବିମ୍ବାଧରୀ । ୨ ।
ମୁଁ ଯେବେ ଦ୍ୱାରାଇଲି ଦୋଷୀ   ତୁ ସତୀ କରୁଣାରାଶି ।
ଶରଣ ପଶିଲି ଆସି,   ରଖ ମୋତେ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ । ୩ ।

କାନ୍ତା କାନ୍ତ ବାଣୀ ଶୁଣି, ହରଷେ ରମଣୀ ମଣି ।
ଆରମ୍ଭିଲେ ରତି ଅଣି, ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଭଣି । ୪ ।

ରାଗ ।—ଖମ୍ବାଜ ମିଶ୍ର ଏକତାଳି ।

ଅହା ମୋ ଜୀବନ ଧନ, ଜୀବନେ କି ଥିବ ରେ । ନିଶାକର
ବିଧୁମୁଖୀ, କିସ କରୁଥିବ ରେ । ପଦ ।
ଆଶା ପଲଙ୍କରେ ବସି, ଭଷା ଲେଖୁ ଥିବ ରେ ।
ଗଳେ ଥିଲା ମୋତିମାଳ, ଭୁଇଁଲୋଟୁଥିବ ରେ । ୧ ।
ପିଠି ଲୋଟୁଥିବ କେଶ, ଝାଳେ ବଣ୍ଣୁ ଥିବ ରେ ।
ଝାଳେ ଜର ଜର ହୋଇ, ମଥା ଯୋଡି ଥିବ ରେ । ୨ ।
ଉତ୍ପଳ ନୟନା ତୋର, କପାଳେ ଏହା ଥିଲା ରେ ।
ସୁଫଳିତ ଅଙ୍ଗ ତୋର, ବିଫଳିତ ହେଲା ରେ । ୩ ।
ଭଣେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ, କରି ପ୍ରୀତିଆଶା ରେ ।
ଆଉ କି ଶୁଣିବ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ପିକଭାଷା ରେ । ୪ ।

ରାଗ ।—ସୁରଟି ତାଳ ଅଡ଼ାଠେକା ।

ଏ ଘୋର ବରଷାକାଳ, ପ୍ରିୟଭଷା ରସ ଆଦରରେ
ବସିଥିବ । ପଦ ।
କନପଲି-ରଚି-ପଟ୍ଟ ପରେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେଇଣ ସନ୍ତାପ କରୁଥିବ ।
ଶିଖିଗମଣି ସେ ଭାଷ୍କ ନିବାରିଣୀ ନେତ୍ରଅମ୍ବୁଜରେ ମଣ୍ଡୁଥିବ । ୧ ।
ସୁନାଶିର ଧନୁ ଝଙ୍କାର ଶବଦେ ଅବଲା ଇମନ୍ତି ପଡୁଥିବ ।
ଉଦମୁତ ପରେ ଇନ୍ଦ୍ର ବାହାନକୁ ଦେଇଣ କ୍ରୋଧ କରୁଥିବ । ୨ ।
ବସ୍ତ୍ରୁ ବାହାନଙ୍କ ଅଶ୍ରୁ ଧାରାପରେ ବଧି ମୋ ସଙ୍କେତ କରୁଥିବ ।
ହରଭରଣୀ ବାହାନ ବିପୁଦନ୍ତ ପଲଙ୍କ ତେଜ୍ୟା ସେ କରୁଥିବ । ୩ ।
ସୋଦ୍‌ବଳ ଦେଖି ବନେ ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖୀ ଚଉଦିଗକୁ ନିରେଖୁଥିବ ।
ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଣି ସେମନମୋହିନୀ ପିଣ୍ଡରେ କି ପ୍ରାଣ ରଖିଥିବ । ୪ ।

ରାଗ । ଜୟନ୍ତୀ ଯତି ।

ଆଜ କାହା କର ଧରିବ, ସଜନି ଗୋ ।
ଛୁଡିଗଲେ ଗୁଣମଣି ଝୁରି ଝୁରି ମରିବି । ଘୋଷା ।
ତୁ ମୋହର ମୁଁ ତୋହର, ନ ହବିରୁ ତୁ ଅନ୍ତର ।
ମାରୁଅଛୁ ପଞ୍ଚଶର, ଦହୁଅଛୁ ଶରୀର । ୧ ।
ସୁନ୍ଦର ତୋ ଲଲାଟ, ଯନ୍ତ୍ରୁଅଛୁ ଅଲାଟ ।
ଗଜଦନ୍ତ ପଲଙ୍କରେ, ଆଉ ନାହିଁ ତୋ ଭେଟ । ୨ ।
କୋକିଳ ପରି ବାଣୀ, କହୁ ଚତୁରମଣି ।
ଭୁଲତା ଶୋଭା ତୋହର ଇନ୍ଦ୍ରଧନୁକୁ ଜିଣି । ୩ ।
କି ସୁନ୍ଦର ଧନୁକୁ, ଚାହିଁ ତୋ ବଦନକୁ ।
ଯେତେ ଯେତେ ଦୋଷ କଲି, ନ ଘେନିବୁ ମନକୁ ।
ରସବତୀ ରହିବ, କାନ୍ତ କୋଳେ ବସିବ ।
ଭଣେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ, ବନ୍ଧୁରସୁ ମିଳିବ । ୪ ।

◆

ରାଗ ।—ପରଜ ଏକତାଳି ।

ଦୂତୀ କହନ୍ତୁ ଗୋ, ଛାଡ଼ି କେତେକୁ ଏତେକ ।
ଗତ ସ୍ନେହ ହରି, ଗଲେ ଦୂରକରି, ଛାଡ଼ି ନୂଏ ଦରଦକ । ଘୋ ।
ମନ୍ଦର କେଳି ମୋ, ଉରରେ ଥିବାକୁ, ପଦ୍ମର ପଡିଲ ଶିରେ ।
ମାଗ-ପ୍ରୀତଦଗା, ଜାଣି ମୁଁ ନ ଥିଲି, ଏକ ଦେଲେ ମୋ ମୁଖରେ । ୧ ।
ଛକିଣ ପଦରେ, କେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଅବା, ହୁଇ ଯେବେ ହେଲ ଦୂର ।
ଅନ୍ତର ଆଠ ପହରେ, ଏଣିକି ମୁଁ ଛନି କରିଅ ସହର । ୨ ।
ଧନ ସେବାଦିକୁ ନବ ଯୌବନକୁ ତାଙ୍କୁ ଭୋଗ କରାଇଲି ।
ଦୁଇପଚ ଅରି, ଅପୂତରେ ମୁଁ ଯେ, କେତେ ଦଶାକୁ ଲଭିଲି । ୩ ।
ପନ୍ଥିରୁ ଦୂତୀ ମୁଁ ତାଙ୍କର ପରା, ଏବେ କାହାର ହୋଇବ ।
ରହିବ ଛୋଇଲେ, ଏଭାବ ଜାଣିବ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଭାବ । ୪ ।

ରାଗ — ଅଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ ।

କମଳଲୋଚନା କହନ୍ତି ମାନ । ଶୁଣେ ରସିକ ବୋଲଇ ବଚନ । ଗଜଗମନା ଗୁଣ ଆଗରେ ବାମା । ଘେନ ବିନତି କର ଦୋଷ କ୍ଷମା । ମୁଁ ତୋହର ଦାସ । ରଙ୍ଗାବଚନୀ ନ କର ଉଦାସ ।୧। ଗୁଣଭେଦ ସଖୀ ଜାଣୁଅଛୁ ଗୁଣ । ଚାଲ ଜର କଲେ ମଦନବାଣ । ସାମିତେ ସଖୀ ତ ଯାଉଛ ସହି । ରସୁମ କରି କହୁଅଛୁ ମୁହିଁ । ଟେକି ବାହେର ଗୁହାଁ । ଠଣ ମୃଦଙ୍ଗ ଉଠି ଦୁଅ ସାହା । ୨ । ଡ଼ାକି କହୁଅଛୁ ମଦନଶର । ଭାଲେରେଁ ସଖୀ ଭରଶ ନ କର । ଅମୃତ ବଚନ ନ କହୁ ମୋତେ । ତଣ୍ଡିକ ଜାନକ୍ଷାଣୁ କେମନ୍ତେ । ଥାସ୍ତୁ ନାହିଁ ମନ । ଦିଅ ମୋତେ ସଖୀ ମୁରଲି ଦାନ । ୩ । ଧରଣୀରେ ଜାତ ହୋଇନ୍ତୁ ବୁନ୍ଦ । ନବୀନ ନବ ଯଉବନ ବନ୍ଧୁ । ସୁରୂପହରଷା ଗୋ ଲଭିବ ଲୋଭେ । ଘାଟେ ପଡ଼ିଛୁ ତଣ୍ଡିବ କେମନ୍ତେ । କାହେ ଦଣ୍ଡୀ ବଡ଼ । ଭରସା ତେଜ ଭରଶ ନ କର ।୪। ମଦନ ଅଇଗୁଁ ମୋତେ ରକ୍ଷି । ଯାହା ଇଚ୍ଛା ତାହା ମାଗ ଗୋ ସଖୀ । ରସିକ ବଚନ ଶୁଣି ସୁନ୍ଦରୀ । ଲଜ୍ଜା ଦମ୍ଭ ସରୁ ତା ଦୂରକରି । ବସିଲା କୋଳରେ । ସର୍ବାଙ୍ଗ ସମର୍ପି ଦେଲା କୃଷ୍ଣରେ । ୫ । ଶ୍ରୀମତୀ ଦେଖି ରାଜୀବ ଲୋଚନ । ସନ୍ତୋଷ ହୋଇ କଲେ ଆଲିଙ୍ଗନ । ହୋଇଲା ଦୁଇଅଙ୍ଗ ଏକଅଙ୍ଗ । ଛୁଟିଲା କାମବାଧା କୃଷ୍ଣ ଅଙ୍ଗ । ଏ ରସସାଗର । ବର୍ଣ୍ଣିଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜବୀର । ୬।

—o—

ରାଗ — ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ ।

ରମଣୀରଞ୍ଜନ ମେଘକୁ ମୁହିଁ । କହୁଛୁ ମେଘରେ କାନ୍ଦୁଛୁ ଯାଇଁ ଏବେ ବନ ବର୍ଷା କଲମ୍ବ ଫୁଲେ । କାଲି ପଡ଼ିବ ଦଣ୍ଡ ଜଳଥଳେ । କହି ମୋତେ ପର । କି କରିବୁ ଥିବେ ଦିନ ଅନ୍ତର । ୧ ।

କଲଣି ଘୋର ଦୁର୍ଦ୍ଦିନ ଉମଙ୍ଗ । ନାଦ କଲେଣି ଦୋଳିକ ଡାହୁକ । କହୁଅଛେ କହ୍ନୁ ଉନ୍ମନ କରି । କେବେହେଁ ନ ଯିବ

ପ୍ରବାସ କରୁ । ଛଡାଇବୁ ମନ । କେଉଁ ନାରୀ ସଙ୍ଗେ ବାନ୍ଧିଲେ ଧନ ॥

ନାମେ ବଶକଲା କେଉଁ ଚତୁରୀ । କେବା ରଖିଲା ମଣିମନ୍ତ୍ରକରି କେଉଁ ବଧୂଙ୍କଳ ଭୁଜାନ୍ତେ ବସି । ପିଣ୍ଡରୁ ପ୍ରାଣ ଯାଉଅଛୁ ଖସି । କେଉଁ ଉପାୟରେ । କାନ୍ତକୁ ଦେଖିବି ନେତ୍ରପଥରେ । ୩ ।

ସତେ କି କଦବେ ହର ଶତ୍ରୁକୁ । ପ୍ରବାସୁ ମୋ କାନ୍ତ ଆସିବେ ଧେଇଁ । କରିବେ ଅଙ୍କ ପଲଙ୍କେ ଶୟନ । ସତେ କି ମୋ ଦୁଃଖ ହେବ ମୋଚନ । କହ ଉପଚେଳ । ଭଣେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଏ ରସେ ଭଲ । ୪ ।

ରାଗ—ଶାରଙ୍ଗ ଆଠତାଳି ।

ବାଣୀଭଣୀ ଭାରତୀକୁ ଶୁଣ ରେ । ଆଜନମ ଦାସ ଆଶା ନ ନାସି ତୁ କର ପୂରଣ ରେ । ପଦ ।

ସଖି ଲୋକ ସବୁ ତୁଚ୍ଛ ବସନା । ଶିଖି କରତରେ ମନ୍ଦୀ ଲେଖନା । ପ୍ରାସ୍ତୁନା ଘର କୁହା ଶୁଣି ଯାହା ଅନୁଭବ କରୁ ଜଣା ରେ । ୧ ।

କାଷ୍ଠ କାଷ୍ଠ କଥ ଉମ୍ଭ ଜନ୍ତୁକୁ । ନାସ୍ତି ରଭନ କହ ଦେ ଲୋ ଦିନୁ । ଗଲ ନ ଥିବାର ବାରଣ ଗମନା । ନୂଆଇ କି ରୋଚନ ଜଣା ରେ । ୨ ।

ଶାଢ଼ି ଦେଇ ପନ ହର ଚାତୁର । ମାଳ ଦେଖାଇବ ଆଖି ମୁକୁର । ଗଜଗାମିନୀ ରାଜି ଚତୁ କିନା । ଅରେ ଦାହ ଅଲପ କରୁଣା ରେ । ୩ ।

ଦର୍ପ ଦର୍ପକର ଦର ଏ ବାର । ପୂର୍ବ ଶବଗଣମୁଖୀ ଛବାର । କାଞ୍ଚନବରନା ହ୍ରାସ ତୁ ମୁଞ୍ଚନା । ଚୂଲଥ ସୁରଙ୍ଗ ଯୋଣା ରେ । ୪ ।

ଉପେନ୍ଦ୍ରର ସେନ ଏ ଅରଜ । ଶୁଣ ସୁମନ୍ତ ମାନକୁ ନଭଜ । ସୁବରଜ ଜନୁ ପାଇଁ । ରମ୍ଭାରୋଷି ହେଲଣି ମୁଁ ଲୋଭ ଜଣା ରେ ॥

ରାଗ । — ଭୈରବୀ ଅଠତାଳ ।

ମୋ ସ୍ୱାମୀ ମନେ କି ଥାଇଥିଲା । କେଳିକୁମ୍ଭ ପରେ ସାର କୁମ୍ଭ ଥୋଇ ଯତ୍ନମନକୁ ତୋଷିଲା । ପଦ ।

ଏକ ଦେବମୁଖ ତାର ବ୍ରହ୍ମମୁଖ ପଦ୍ମଭଙ୍ଗିରେ ଘଟିଲା । ମଦର ସୂତା ସେ ମନରେ ଚିତ୍ରପ ଅଧର ନେତ୍ର ଯୋଡ଼ିଲା । ୧ ।

କମ୍ର ପରେ ଚକ୍ର ହର ପରେ କଦ୍ଳୀ ଭ ଉଲଟା ଲଗାଇଥିଲା । ଚନ୍ଦ୍ର ପରେ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ସୂର୍ଯ୍ୟ ପରେ ଚନ୍ଦ୍ର ତା ପରେ ତାର ଗଞ୍ଜିଲା । ୨ ।

ବିମ୍ବଫଳ ତଳେ ଜମ୍ବୁଲି ଶ୍ରୀଫଳ ଫଳେ ପଦ୍ମପୁଷ୍ପ ହେଲା । ଶମ୍ଭୁ ବୋଲି କର ଦର୍ଶନ କରନ୍ତେ ତୁରୁକେ ଯୋଡ଼ାଇ ଦେଲା । ୩ ।

ନାସ୍ତିକର ଗୃହନ୍ଦରଙ୍ଗ ଭୂମାଗ୍ର ଯତ୍ନ ପୁରୁଷ ମୋହିଲା । ଭଜେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀରବର ଭଜ ସନ୍ଧରେ ଭଜିଲା । ୪ ।

—○○—

ରାଗ ।—ବଙ୍ଗଳାଶ୍ରୀ ଝିମ୍ପୁତା ।

ଜାଣେ ଯେବେ ଶୁଭେ ଉଛ ଯୁବତୀ ଜଗତେ ଅଭ୍ର କାହୁଁଛି + ଲାବ ଧରିବା ଯାଏ ପିଣ୍ଡେ ନାଗରୀ କି ଦଣ୍ଡେ ନୋହିବ ମୁକୁଳି । ପଦ ।

ଯେବେ ମାଗଇ ମୁଁ ବିପକ୍ଷର ରଇ ଚର୍ଚ୍ଚି ଲୁଣଇ ମୃଗାକ୍ଷୀ । ଜାଣଇ ଟେକ ତାହା କର ଚିନା କାଲ ସଜନୀମାନଙ୍କୁ ପୁଛି । ୧ ।

ଜାନୁ ଉପରେ ବସାଇଲେ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଭଲେ ବସୁଥାଇ ଖସି । କଲ୍ପଦ ପାଦକୁ କର ବଢ଼ାଇଲେ ବେଗେ ଅଙ୍ଗେ ଯାଇ ମିଶି । ୨ ।

ନାଶିବାରେ ମୋର ମୋ ଆଡ଼କୁ ପିଟିକର ଢନେ ଖୋଇ ନାହିଁ ଲାବ ଧରତ ଏହୁ ଗୁଣ ସୁମନ୍ଦ ପୁଣି ଜୀବ ଅଛି ରହି । ୩ ।

ନଳାଧରୁ ତାର ମଧୁ ପିଉଥିଲେ ଅମୃତ ପାନରୁ ଛାର । ନବୀ କାମସ୍ତ୍ରୀଣ ପ୍ରିୟା ଭବ କହେ ଉପଇନ୍ଦ୍ର ରସସାର । ୪ ।

—○—

ରାଗ ।—ମୁଖାରୀ ଯତିପଟ ।

ରମଣୀରତନ, ଉଦ୍ୟାନରେ ଏକାକିନ ।
ଲତାଶ୍ରିତା ଚୋର ମୋର ପାଇଁ ଚୋରାଇଲୁ ବସନ । ପଦ ।
ରହିଥନ୍ତେ ମୁହିଁ, ସୁମା ଅନ୍ତ ଲାଜ ଯାଉ ।
ଗୁଣିବ ନେଣ୍ଡୀ ମୋ ଅଙ୍ଗେ ଉଷ୍ଣ ଦେଲୁ ବଦନ ନୁଆଇ । ୧ ।
ରସିକା ସିଦ୍ଧାଣୀ, ରମେ କହିଲ ମୁଁ ବାଣୀ ।
କେନ ଭଲେ ତୋର ମୋର ଜାଣିବା କେମନ୍ତେ ଏ ଗୁଣି । ୨ ।
ଲଜ୍ଜା ଦେଲୁ ବସ୍ତ୍ର, ରମ୍ଭା ଉରୁ ତା ଘଡ଼ୋଇ ।
ଉଲଗେ ପିନ୍ଧଣ ପଣନ୍ତେ ପଣନ୍ତେ ବାସ ପାଇଁଥାଇ । ୩ ।
ରମଣୀଙ୍କୁ ମୁନ, ରଙ୍ଗେ କରଇ ଲୋଚନ ।
ଭଣେ ଉପେନ୍ଦ୍ର, ଭଞ୍ଜ ମନ୍ଦଗ୍ରାନ ପୁରିବ ବିଧାନ । ୪ ।

◆

ରାଗ ।—ବେହାଗ ଯତ୍ ।

ମଞ୍ଜିମାଲ ଶ୍ୟାମଙ୍କୁ ଦେଖି, ମନ ଭୋଳିବି ।
ଗୀତମ ହୋଇଲେ ବାସ ଉଦନ ମୁଁ ଲେପିବି । ପଦ ।
ତା ଅଙ୍ଗରୁ ସ୍ୱେଦବାରି, ଯେବେ ପଡ଼ୁଥିବ ଝଡ଼ି ।
ମୋ ଦୃଷ୍ଟି ପଡ଼ନ୍ତେ କାଳପଣନ୍ତରେ ପୋଛୁବି । ୧ ।
ସେ ଯେବେ କହିବେ ମାନ, ଲଗି ଭୁଞ୍ଜାଇବି ପାନ ।
ଘଣ୍ଟେ ଦେଇଣ ଚୁମ୍ବନ ହରଷ ବଢ଼ାଇବି । ୨ ।
ତାଙ୍କୁ କରି ଗଳାହାର, ସେବିବି ତାଙ୍କ ପୟର ।
ସେ ଯେବେ ହୋଇବେ ବଶ ହସ ପୁହା କରିବି । ୩ ।
ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କହନ୍ତି, ରମଣୀ ରତନ ସତ୍ତ ।
ତାହାଙ୍କ ଚରଣେ ଧ୍ୟାୟି ଶରଣାଗତ ହେବି । ୪ ।

ରାଗ । — କଲ୍ୟାଣ ।

କହ କି କରିବ, ବୁଦ୍ଧି ଖଣ୍ଡ ନାହିଁ ଗୋ ପ୍ରିୟସହି । ପଦ ।

ନାହିଁ ତ ମୋ ଠାରୁ ଦୁଃଖୀ । କେଉଁ ଦୋଷ ମୋର ଦେଖି । ଛାଡ଼ିଲେ କାନ୍ତ ଉପେକ୍ଷି । ମନ ଦେ ମୋହିଲା ସଖୀ । ତା ପୀରତି ଫାନ୍ଦରେ ପକାଇ ଗୋ । ପ୍ରିୟସହି । ୧ ।

ଶେଯାଇ କୁସୁମ ଶେଯ । ସିଞ୍ଚି ଚନ୍ଦ୍ରଁ ଦଧିରଜ । କୁଙ୍କୁହିନବାସ ଅଜ । ହିଙ୍ଗୁଳ କରଜ ଲଜ । ମୁଞ୍ଚ ମୋତେ । ଘୁଞ୍ଚିଲେ ବିପାଇଁ ଗୋ । ପ୍ରିୟସହି । ୨ ।

ଆସିବେ ବୋଲି ନାଗର । ମଣ୍ଡିଥିଲି କେଳିପୁର । ଜାଗି ବସିଲି ଜାଗର । ରତି ହୋଇ ଉଜାଗର । ଶୋକଜଳେ । ଦେହଲେଟି ଭସାଇ ଗୋ । ପ୍ରିୟସହି । ୩ ।

କଲି ତା ପ୍ରୀତିରେ ଆଶା । ଲଭିଲି ମୁଁ ଏତେ ଦଶା । ନୟନ ନ ହେଲା ବଶା । ତେଲି ଯା ଭଗାଣିହସା । ଉଷାପରେ । ଅଙ୍ଗକି ଭସାଇ ଗୋ । ପ୍ରିୟସହି । ୪ ।

ଶ୍ରୀମତୀ ବିନୟ ଶୁଣି । ଦୂତୀ ଭଣେ ପ୍ରଭବାଣୀ । ତେଜ ବିମନ ରମଣୀ । ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ଭଣି । ଦେଖାଇବ । ସନ୍ତାପ ଛୁଟାଇ ଗୋ ॥

ରାଗ — ଆଶାବରୀ ଯତି ବା ଅଡ଼ତାଳି ।

କାଲି ରଜନୀ ଗୋ ବଞ୍ଚିଲି ମୁଁ ଶ୍ୟାମ ସଙ୍ଗେ । ବିପରୀତ ରତି ସୁରତରେ ମାଇ ଯୁଝିଲି ମଦନ ସଙ୍ଗେ । ପଦ ।

ଲପନେ ଲପନ ଗଣ୍ଡେ ଚୁମ୍ବଦାନ ବାହୁକୁ ବାହୁ କାଛେଣି ।
ଉରକୁ ଉରଜେ ତାମୁଖ ପଙ୍କଜେ ଦୋହଲିଲା ନାସାମଣି । ୧ ।
କରରେ କଙ୍କଣ ବାଜେ କଣ କଣ ରତି ହେଲା ବଳିହାର ।
ତା ଦେଖି ନୂପୁର ଝୁମର ଝଙ୍କାରେ ବୋଇଲା ମାଇକୁ ମାଇ । ୨ ।
ଗଲା ମୋତିହାର ତୁଟି ପଲଙ୍କରୁ ଗୋଟିକି ଗୋଟି ଖସିଲା ।
ତା ଦେଖି କିଙ୍କିଣି ବାଜେ କିଣି କିଣି ମଦନର ହାବ ଗଲା । ୩ ।

ଶ୍ରମରେ ସମୀର ବହେ ଝର ଝର ସ୍ୱେଦ ଅଙ୍ଗେ ଝର୍ ଝର ।
ମୁଁ ବୋଇଲି ନେଇ ସୁଧାପଣା [illegible] ସେ ଲଜ୍ଜା କର ନାଗର ।୩।
ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀପତି ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ପ୍ରୀତି ରସଠାବୁ ସୁମଧୁର ।
ବୋଲେ ଦସ୍ତାବଧି ନୃପସୁତାଙ୍କର ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ବୀର । ୪ ।

ରାଗ ।—ପରଜ ଏକତାଳି ।

ରମଣୀରତନ ବେଦ ସ୍ୱରୂପ ରତ୍ନ ବସୁଶ୍ରୀ ମୋ କର ଧରି
ପାଇଲି କଷଣ ଦେଇ । ପଦ ।

ଶିଖରୀ ଉପରେ ଶିଖୀର କେଯ ନାଦ ଶୁଣୁଥିବ ସଘନ ଘନ । ତା ଶୁଣନ୍ତେ କର୍ଣ୍ଣେ ମୋହ ପାଉଥିବ ସଖୀ ଦୀଏ ଜୀବ ଜୀବନ । ୧ । ଶିବ ଭାବ ଭବ ଶ୍ରୀ ଅଙ୍ଗ ଲାଗି ଦେଖୁଥିବ ରୂପ ଛନ । ସତେ ସଦାଶିବ ପ୍ରସନ୍ନ ହୋଇବେ ଦେଖିବ ପ୍ରିୟା ବଦନ ।୨। ଶିଖୀ ତାତ-ମାତ ବାହନ-ବିଧୁବଦନୀ ପଲଙ୍କ ଦେଖିଣ । ଛାମଛାଡ଼ ବେଣୀସୁ ମୁକୁଟ ଧାରଣ ପରେ ଲୋଟୁଥିବ ଧନ । ୩ । କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ନୃପକୁଳଇନ୍ଦ୍ର ଧିକ ଏ ବିଦେଶୀ ଜନ । ଦିନ ନ ସରଇ ପ୍ରିୟା କୋଳେ ନାହିଁ କେମନ୍ତେ ବଞ୍ଚିବ ଦିନ । ୪ ।

—°୦°—

ରାଗ — ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ି ଧ୍ରୁବ ଏକତାଳି ।

ନୂଆ ନୂଆ ବନାବେଶେ, ମୋର ଅନୁରାଗ କେତେ । କହନେ ତା କେ ପାଇବ କହ । ନୋହିଲେ ସେ ଅଦ୍ୟ ପ୍ରାନ୍ତ । ସନ୍ଧ୍ୟେ ହେବ ଏମନ୍ତ । ବୁଝିଲି ବେଳକୁ ଭାଉଭଙ୍ଗ ପନ୍ଥ ରେ । ସହିତ ଶ୍ୟାମବନ୍ଧୁ ପ୍ରୀତି ସେହିପରି । ଲାଗି ଗଲେ ଅଉ ଯୋଡ଼ିବ ନ ପାରି ରେ । ୧ । ଅଣା ଘଟେ ରଖି କର, ସଞ୍ଚିତ କଲେ ସହର । ଲକ୍ଷଣ ଶିଳାରେ ଲେଖା ଦେଲେ । କେଉଁ ଅବଗୁଣ ଛାନ୍ତ ମୋଠାରେ କଲେ ଏ ରୀତି । ସବୁ ମୁହାଯାଏ ପିଣ୍ଡେ ପ୍ରାଣ ଥିଲେ ରେ ସହିବି । ସହିବାର ଧିକି ପ୍ରୀତି କଲେ । ଅବଗୁଣ ଗାଢ଼ ହୃଦରେ ବହିଲେ

ରେ ।୧। ପ୍ରଥମ ସମୟେ ମୋର, ପୂର୍ବରୁ ମେ ନିର୍ଭୟର ଅସି ପଦ୍ମପାଦ ଛାଡ଼ିମାନ । ଶୁଭ ହୋଇ ଘର ଦ୍ୱାର । ପ୍ରାଙ୍ଗଣ ଯାକେ ମୋହର । ଧ୍ୱଜ, ବଜ୍ର, ଶଙ୍ଖ, ଛତ୍ର, ଚିହ୍ନିତ ରେ । ସହଚରୀ । ସେମାନ ସ୍ୱପନ ପରି ହେଲା । ଏବେ ମନ୍ଦିରାକୁ ମାଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଜଳା ରେ ।୨। ଦୂରୁ ଦେଖି ଯେବେ ହସେ । ମୋ ଅଙ୍ଗେ ସୁଧା ବରଷେ । କେଉଁ ଅବଗୁଣ ଜନ୍ମ ମୋର । ଧନ୍ୟ ସେ ରଙ୍ଗୁଣୀ ନାରୀ ରଖିଲା ମନ୍ତ୍ରର ବଳ । ଜଳ ଯନ୍ତ୍ର କରି ଭାଙ୍ଗି ଦେଲା ବିଧୁ ମୋ । ସହଚରୀ । ଏଥୁ ଶୁଣିଲେ ମୁଁ ଜନ ଶୁଣିବ । କହେ ଉପେନ୍ଦ୍ର କୃଷ୍ଣ ପଦ ଧ୍ୟାୟି ରେ ॥

ରାଗ ।—ଧରଣ ଏକତାଳି ।

ସଙ୍ଗାତ ମନା କର ସବୁ ଲୋକେ । ନ ଅନା ଅସୁନା ବଇନା ବୋଲନ୍ତେ ଶୁଣା ଭଲୁ ସବୁ ମୋତେ । ପଦ ।

ଘର କି ମୁଁ ଭୋଳ କରଦିଲୁ, ଗିର ଧରଣୀ ରୁ ଏବେ ତତେ । ଭୁଲା ରୁ ଉତ୍ସାହା ହେବାକୁ ଟେ ଇଚ୍ଛା ମୁଖେ ନ କହୁଥାଉ ଏତେ ॥ ଘରମାଦ ସଙ୍ଗେ ଯୋଡ଼ ଦେଇ ଗର୍ଜି ଖଣ୍ଡିଲୁ ରୁ ଅଶାପଟଳେ । ଉଙ୍ଗ ଲକ୍ଷଣୀ ନ ଅଙ୍କ ବିଲକ୍ଷଣ କର୍ଯା ତାଙ୍କ ମୁଖଚଳେ । ୨ ।

ପଞ୍ଚଭୃଙ୍ଗ ପାଞ୍ଚ କହିଥିଲୁ, ଆଖା ନ ଲାଗିବ ବୋଲି ଦୃଢ଼େ । ତରୁଣୀ ଅରୁଣୀ ନ ରହେ ଗରୁଣୀ ବଚନ କରୁଣା ଦାଢ଼େ । ୩ ।

ଏଗୋପ କଷ୍ଟକ ନିଦ୍ରାଙ୍କେ ପାଠକ ଜାଣି ଅଷ୍ଟକ ଥାଇ । ଜିଜ୍ଞାଳିଲ ସଭ ମହାଇଲ ପ୍ରୀତ ହେଲା ଉପେନ୍ଦ୍ର କହୁ । ୪ ।

* * *

ରାଗ—ପୂରବୀ ଏକତାଲି ।

ଚାଲାମଣି ଦୃଷ୍ଟି ଭଦ୍ର ଭଞ୍ଜାଲୁ ।
ବନ୍ଧୁ ଚୁଡ଼ି ବଳି ଝେଣ୍ଟି ଯଶାକୁ । ପଦ ।
ବନ୍ଧୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲ ଘୁଞ୍ଜୁଳୁଶାଳୁ ।
ଭଲ୍ଲୁ ମୁଖ ଲଗେ କରି ରସକୁ । ୧ ।

ଜିତା ଯେଉ ଶୁକର ଯେ ନାସାକୁ ।
ଦେଖେ ଢାଙ୍କୁ ଅଞ୍ଚଳ ମୋ! ଅକ୍ଷିକୁ । ୨ ।
ଦିଅନ୍ତେ କ ଲଜେ ନେତ୍ର କଟାକ୍ଷକୁ ।
କାଟଇ ରଜନୀ ସେହି ଯୋଷାକୁ । ୩ ।
କହୁ ଦେଖ ଏବେ ଏରେ ଦଶାକୁ ।
ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ମୃଗଦୃଶାକୁ । ୪ ।

* * *

ରାଗ — କାମୋଦୀ ଯତିପଟ ।

ଈଶ୍ୱର କଲେ ପାଉଛ । ଇଙ୍ଗିତେ ଦୁଃଖ ଦଉଛ । ଈଶ୍ୱରୀ ତାଙ୍କ ଅର୍ଦ୍ଧାଙ୍ଗ ନେଲା ଫଳ ଗୋଟି ଅଙ୍ଗେ ଜାଣି ରଖୁଛ । ପଦ ।

ଇନ୍ଦିରା ଆଲମ୍ବ ଶ୍ରୀମୁଖେ ଚନ୍ଦ୍ର ଧନ୍ଦ ସବୁରମ୍ଭ କହୁଛ । ଈଶାଣି ପ୍ରିୟମଣ ବାଣେ ଦାଗ୍ଧପଲା ଦୋଷ ଜାଣିଛୁ ମୁଁ କହୁଛ । ୧ । ଈଶାନ ସ୍ତ୍ରୀଜମା ଭୂଲେ ଯାଏ ପଦ୍ମ ଚହାଇ ଝାଉଁଳ ଲଗୁଛ । ଈଷ୍ଣାପଦ୍ମ ନଖେ ନନ୍ଦୁଷେଧେ ଭଣି ପ୍ରେମବାଜ ଭଣ୍ଡି ଭୋଳଲ । ୨ । ଈଷୁକଥା ମୋର ଏଥିରୁ ଅଛୁ କି ଅଧରୁ ଅମୃତ ପିଉଛ । ଈର୍ଷି ଈର୍ଷ ସଞ୍ଜୀବନୀ ମନ୍ତ୍ର ପଢ଼ି କାମ ମୁଖରୁ ମୁଁ ଜୀଇଲି । ୩ । ଈଷତ୍‌ହାସ ମୁଖେ ପ୍ରକାଶ କରାଇ ରଙ୍ଗ ଉତ୍ସବେ ରଖାଇଛ । ଈଷ୍ଟ ପୂର୍ବେ ସେହୁ କାମେ ବାନ୍ଧିଥିଲ ଚିତ୍ତପଦ ଫୋଡ଼ି ନେଉଛ । ୪ । ଈହିବା ବାନ୍ଧିଲ ଦଇବ ମନେ ମୋ ନ ଥିଲା କରନ୍ତିବ ମହୁବ । ଈଦୃଶ ଭାଗ୍ୟ କି ଅଛୁ ଉପେନ୍ଦ୍ର ବୋଲେ ଆଉ କେବେ ହୋଇବ । ୫ ।

* * *

ରାଗ — ଖମ୍ବାଜ ଯତି ।

ରସେ ରସିକା ରସିକ ଶେଖର ରେ ରତିକର୍ମକି ବସିଲେ ରେ ।
ଛୁନ୍ଦୁଆଇବାକୁ, ପୁରୁଷାଇତକୁ ଶୁଣୁଆଇବାକୁ କହିଲେ ରେ । ପଦ ।
ରଙ୍ଗିଣୀର ଠାଣି । ଅଣି ପାଦପାଣି । କନକସ୍ତମ୍ଭ ଲୁଚାଇଲେ ରେ ।
ଲସ-ନୂପୁର • କିଙ୍କାଣ ଘଣ୍ଟି ଘୋଷି ଉପରେ ମୋର ଯା ବହିଲା

ରେ । ୧ । ହୁଁ ହୁଁ ହୁଁ ହୁଁ କୁଞ୍ଜ । ଶତ ଶଙ୍ଖପୂରି । ଝାମ୍ପ ଡିଣ୍ଡିମ ବଜାଇଲେ ରେ । ତାଙ୍କ ପୂରଣ । ମାଣିକ୍ୟର ଦୀପ ମଙ୍ଗଳାର୍ପଣ କରାଇଲେ ରେ । ୨ । ବେଦ ଗାନରେ । ଅଷ୍ଟଗନ୍ଧ ଦିଲେ । ଉପଙ୍ଗ ଲଗାଇ ରହିଲେ ରେ । ସପ୍ତଭୂମେ ଭୂମୁ । ଶୋଭା ତୀର୍ଥଅମ୍ବୁ ମୋପରେ ନେଇ ଢାଳାଇଲେରେ । ୩ । ନ ଯାଉ ବାକ୍ୟ ଆରୁ । ବୋଲିବାକେ ସେହୁ । ଦୀନ ଆଶିଷ କରାଇଲେ ରେ । ଭଣେ ଉପେନ୍ଦ୍ର । ନୃପକୁଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଲଭିଛୁ ଏପରି ବୋଇଲେ ରେ । ୪ ।

=o=

ରାଗ ।— ଚୋଖ ପରଜ ତାଳ ଆଡ ।

କି ଏ ପକାଇଲା କାମ ନଟେ ଗୋ କି କପଟେ । ପଦ ।

ମୋହନ ମୁରୁଲୀ ବଜୁଛି କି ମୁହିଁ । ଭବ ଧ୍ୱଣୀ ସଙ୍ଗେ ବାହାର ନୁହଇ । କାହିଁ ବାରୁ କେବେ କପଟ ଜାଣଇ । ମିଳେ ମୋ ଧ୍ୟାନ ଜଳ ଘାଟେ ଗୋ । ୧ । ଖଣ୍ଡେ ଦୂର ଯାଇ ଜଳରେ ପଶଇ ରହିବି ଭଞ୍ଜିଲି ବୋଲି ବୋଲୁ ଥାଇ । ହୃଦୟ ନ ସହେ ଆହା ମୁଁ ମରଇ । ଛଡ଼ା କୁସୁମ ଲମ୍ପଟେ ଗୋ । ୨ । ଦେଖିଲେ ମୋହର ଲଗଣ ଖୋଲିବ । କୋଳ ହେଉଥାଇ ହୃଦୟ ଝୁଲିବ । ଗ୍ଳାନବଶି ଥାଇ କାଳିନ୍ଦ୍ରି ମାଳକି । ଲେଖାଥିଲା ମୋ ଲଲାଟେ ଗୋ । ୩ । ତ୍ରିଶି ଛଳଠାରେ ଏଣିକି କପଟ । ଏକାନ୍ତରେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ବୁଝାଇବ ବାଟ । ବୋଲେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ସ୍ମରଣାଇ ନାଟ । ଭୁଲିଲି ମୁଁ ନର୍ତ୍ତ ପୂଟେ ଗୋ । ୪ ।

ରାଗ ।— ଆଶାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ ।

ଦଦେଣେ ନାସ୍ତିକ ଜଳଇ ବସି । କି ବହୁଥିବ ମୋ ପ୍ରୀତି ଲଳସି । ଭଜିଥିବ ରଶ୍ମି ରଜନୀ ଦବା । ଯାଉ ଜୀବନ ଦଦେଣେ ଉହ୍ବା । ଅଭାଗ୍ୟ କହଇ । ଏବାଳେ ଗୁଞ୍ଜଲି ପ୍ରିୟା ପାଶକୁ । ୧ ।

ଏବେ ବହୁଥିବ ମନ୍ଦ ପବନ । ତାହା ବୋଲେ ସଖୀ ବମ୍ଭୁକ ବନ ।

ଘେନଇ ବସୁଛି ଶେଯର ସଖୀ । ମଦନ ବାଣ ବିନ୍ଧୁଥିବ ଯୋଖି । ସେ କାହିଁ ରହିବ । ମୋହ ଲାଗି ବାଳା ଜୀବନ ଦେବ । ୨ ।

ବହନ ଚାହୁଁଥିଲା ପୋଇ ବଉଷା । ବୋଇଲି ବାହାରି ଖେଳିବା ଘଣ୍ଟା, ଘଣ୍ଟା ଖେଳି ମୋତେ ଆସଇ ନାହିଁ । ବାଳ ପଡ଼ିଲେ ସାର ଦେହ ବାହି । ସେ ଉତ୍କଣ୍ଠା ବାଳୀ । ସାର ବାନ୍ଧୁଥିଲା ହଳଦିକାଳି ।

ଧନ୍ୟ ସେ ଭାଗ୍ୟ ବିଭବ ବଳ । ଲୁଚସନ୍ଧିଭ ଭଡ଼ ଯା ରଖିଲା । ସେ ତନ କାଞ୍ଚିଲ ଚେଳ ବାହାର । ସ୍ୱେଦ ବହୁ ପଡ଼େ ନାସା ଉପର । ମୁଁ ବନ୍ଦନ ବିଷ । ଭ୍ରୁଙ୍କ ମଧ୍ୟପାନେ ଖାଉଛ ବିଷ । ୪ ।

ଶିବ ସେବି ପାଇଥିଲ ତେବେ ଧନ । ଏବାଳେ ଦିହ ବଳ୍ଗ ଉନାଇବ ଘେନ ବି କଢ଼ିବେ ପେ କାମ ଦେବ । ଗା ଦେହ ମୋ ଦେହ ଏକାକ ହେବ । ତ୍ରପେ ଲଗ୍ନ ନାହିଁ । ଘରେ କି ଦେଖିବ ଉନ୍ମା ମୁହିଁ ।୫।

ଦନେ ଶୋଇଥିଲା ଚନ୍ଦ୍ରକିରଣେ । ପାଶେ ନ ଥିଲେ ପ୍ରିୟ ସଖିମାନେ । ସ୍ୱହାସ ବଢ଼େ ଆରମ୍ଭିଲ ରଛ । ଚେଉାପାଇ ଉଠି ମୁଗ୍ଧା ବଳୀ । ମୁଁ କୋଳେ ଧଇଲି । ଏଡ଼ି ବଡ଼ମ୍ଭ ବୋଲି ବୋଇଲି ।୬।

ଭଣେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ ନୃପତି । ବିଦେଶେ ଉହିଲ ଲଜ୍ଜଯା ରତି । ଉଠ ଭାଉ ଝିଅ ନୟନୁ ନୀର । ଝୁରିଲ ମନେ ପୂଜିଥିବ ହରି । ସେ କାହିଁ ରହିବ । ମୋହ ଲାଗି ବାଳା ଦୁଃଖ ସହିବ । ୭ ।

* * *

ରାଗ । — କାମୋଦୀ ତାଳ ଝୁଲା ।

କାନ୍ତ ହୀନା ଦଶା ଉଜାନା ସଜନୀ ।

କୋଟିଯୁଗ ସମ ହେଲାଟିରେ । ପଦ ।

କାନ୍ତ ସେ ଉଡ଼ିଲେ କିପାଁଇ ନଇଲେ । ଚେଣ୍ଡିକରି କାମ ଅନଳେ ଦାହିଲେ । କିବା କେଉଁ ନାରୀ କିମନ୍ତେ ମୋହିଲେ । ସେ ଦେଶେ ମଦନ ନଥିଟି ରେ । ୧ । ଘୃହି ହେଲି ଅତି ଅଙ୍ଗକୁ ବସନ । ଲଜ୍ଜୁପରେ ଆଭରଣ ଏ ଭୂଷଣ । ଦେଖି ଦେଖ ସଖୀ ଏ ଝୁଞ୍ଜା ପବନ । କାମବାଣେ ପ୍ରାଣ ନେଲାଟି ରେ । ୨ । ଯେବେ ଥାନ୍ତେ କାନ୍ତ

ବସନ୍ତ କାଳରେ । ଯେଉଁ ବନ୍ଧୁଥାନ୍ତି ଦିବା ଯାମିନୀ ରେ । କେତେ କେତେ ପ୍ରୀତିମାନ କରୁଥାନ୍ତି । କେତେ ସୁଖ ଭୁଞ୍ଜି ଗଲୁଟି ରେ ।୩। ତା ଲାଗି ଏ ଜୀବ ନାଶକୁ ଲଭିବ । ହତ୍ୟା ଦୋଷରେ କି କାରଣି ହୋଇବ । କୁସୁମ ଭୂଷଣ ହେଲା ଅକାରଣ । ଭଣେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜଟି ରେ ।୪।

ରାଗ—ପଞ୍ଚମବରାଡ଼ି ତାଳ ଝିପୂଟା ।

ଶରତ ଗଗନେ ଯୋଡ଼ି । ଦିନେ କରୁଥିଲା ବୃଷ୍ଟି । ଝିଟିଝିଟି ନାଚୁଥିଲା ବିଦ୍ୟୁନ୍ମାଳକଣ୍ଠ ଭେକକଲ । ଉଚ୍ଚେ କରୁଥିଲେ ରୋଳ । ତାମ୍ବୁଳବରନ ଅତି ମଞ୍ଜୁଳା ରେ ନଳିନାକ୍ଷୀ । ରାତିଅର୍ଦ୍ଧ ହୋଇ ଥିଲା ତହିଁ ଉପଗତ ଯୋଗେ ଗନ୍ଧବାହ ।୧।

ଶ୍ରାନ୍ତ ବିଳାସ ଶେଷେ । ଗବାକ୍ଷକୁ ଫେରି ତୋଷେ । ଦେଖୁ ଯେ ଥିଲୁ ସେ ଜଳଧାର । ଶକ୍ର ଆଚ୍ଛାଦିଲା ଆସି । କୋଳରେ ଯେଉଁ ସୁକେଶି । ଶୁଭିଲୁ ଅବନୀ ଶେଯେ ଧୀର । ରେ ନବକାଳୀ ! ନାଶ ଦୀପ ଜ୍ୟୋତି ବାତ ବଳେ । ଉତ୍କଣ୍ଠା ହୋଇଲୁ କେତେବେଳେ ରେ ।୨।

ଲୁଚି ହୋଇ ଜୀବଧନ । ତୁ ଯେ ଦେଖିଲୁ ସ୍ୱପନ । ତୋ ପାଣିକୁ ଅନ୍ତର ହେବାର । ନାଥ ନାଥ ବୋଲି ଡରେ । ଡାକିଲୁ ମାତ୍ର ହୃଦରେ । ଉଚ୍ଛନ୍ନ ଲୋଟିଲୁ ଶଯ୍ୟାପର । ରେ ଶଶିମୁଖୀ । ନୟନରେ ପୂରି ଥିଲା ନୀର । ଦମ ଦମ ହେଉଥିଲା ଉର ରେ ।୩।

ନାଗରୀ ଏ ଘରେ ମୁହିଁ । ଅଛହିଁ ସନ୍ନରେ ମୁହିଁ । ଉଠି ତୋତେ କୋଳରେ ବସାଇ । ନିଜ ଦାସ ଦୋଷ ସେନି । ପୋଛି ଦେଇ ନେତ୍ର ନେଇ ବୋଲି ଏମନ୍ତ କାହିଁ ପାଇଁ । ରେ ନାଗରମଣି । ନାହିଁ କିଛି ବୋଲି ହେଲୁ ଭୁଜି । କର ଦେଖି ପୁଣ ବହିଲା ଭାବକରେ ।୪।

କାଳା ଲାଗେ ମନ ହରି । ତୁ ପୁଣି କେତେ ଲଜ୍ଜାରୀ । ମୋତେ ଛାଡ଼ିବୋଲିବା ବେଳେ ରଡ଼େ । କଣ୍ଠମ ଯେ କରାଇଲୁ । ସେ ଦୁଃଖକୁ

କର ଦେଲୁ କେବେ ନ ଛାଡ଼ିବ ମୋତେ । ରେ ନିରବଧି । ମୋହେ ଅନୁଇ ସେ କଥା ସେହି । ନାହିଁ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କହେ ରେ । ୫ ।

ରାଗ—ଆଷାଢ଼ଶୁକ୍ଳ ବାଣୀ ।

କନକଶମ୍ଭୁକୁ ମୋ ଛାଉ ଥାଉ । ଖଞ୍ଜନୀ ନେତ୍ରି ଚୁମ୍ବୁରୁ ଚାହଁଉ । ଯୋଷା ତୋ ଶ୍ରୀମୁଖ ଦେଖିଲ ଯକୁ । ଘଡ଼ିଏ ଦଣ୍ଡେ ନ ଯାଏ ମନୁ । ଭକ୍ତେ ଏହି ଧ୍ୟାନ । ଚନ୍ଦ୍ରମାବଦନୀ କଲୁ ତ ଭିନ୍ନ । ୧ ।

ଛଇଳରମଣୀ କଲୁ ନିରାଶ । ଜୀବଗଲେ ଯିବ ସମନ ପାଶ । ଝଟକି ଜାଣି ଦୟାଳୁ ବୋଲାଉ । ନିର୍ଦ୍ଦୟା କିପାଇଁ ମୋଠାରେ ବନ୍ଧୁ । ଟେକି ଭାଗ୍ୟ ଥିଲେ । ଠିକେ ଦବା କିଣି ଦେହ ତୋ ଭୁଲେ । ୨ ।

ଜାଳମୁଦନ୍ତୀ ତୁ ଚନ୍ଦ୍ରଚକୋର । ଚାତକେ ମୁଁ ଗହଳ ତୁ ଜଳଧର । ଅଙ୍ଗନା ମୁଁ ହଂସ ତୁ ମାନସର । ତଥା ତୁ ମାଳତୀ ମୁଁ ମଧୁକର । ଥିଲେ ଗଢ଼ି ଯେନ । ଦରହାସି ତୁ ମୋ ପିଣ୍ଡ ପରାଣ ।୩।

ଧନ ମୁଁ ନିଧନ ହୋଇଲି ଅଛି । ନ ପାଇଲେ ହେବ କାହିଁ ନୃପତି । ପୂର୍ବେ ତ୍ରିଭୁବନ ହୋଇଥିଲେ ଶିବ । ଫୁଲ ସ୍ନେହ ମାଧେ କରୁଣା ହେବ । ବାଳା ଯେନ ଏତେ । ଭଲମନ୍ଦ ସରୁ ଲାଗଇ ତୋତେ । ୪ ।

ମୋତେ ଏହି ଆଜ୍ଞା ହେବରେ ସଖୀ । ଯୁବତୀରତ୍ନ ଶୁଣିକ ଏହି । ଶ୍ୟାମା ମୁଁ ପିନ୍ଧାଉ ଥିବି ବସନ । ଲଳନା ଭାଙ୍ଗି ଦେଉଥିବ ପାନ । ବର୍ତ୍ତୁଳ ଉରଜେ । ଶୃଙ୍ଗାରେ ଚିତ୍ର ଲେଖୁଥିବି ମୁଁ ଯେ । ୫ ।

ଷୋଡ଼ଶି ମୋ ପରେ ପ୍ରଭୁ ହୋଇରୁ । ଶିରେ ଯେନି ପଦାମ୍ବୁ ଆଜ୍ଞା ଦେଉ । ହରିଣି ନେତ୍ରୀ ତୁ ବିବେକି ସାର । ଯଣି ଏଥି ଦେଉ ପ୍ରତି ଉତ୍ତର । ସତିଭୂଷା ଏହି । ଯମେ ଉପେନ୍ଦ୍ର ଭଞ୍ଜ କହଇ ।୬।

ସମାପ୍ତ ।